

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	algtekst
Jõustumise kp:	01.01.1995
Avaldamismärge:	RT I 1994, 75, 1326

Perekonnaseadus

Vastu võetud 12.10.1994

I osa

ABIELU

1. peatükk

ABIELU SÕLMIMINE

§ 1. Abielu sõlmimise kord

- (1) Abielu sõlmitakse mehe ja naise vahel.
- (2) Õigusliku tähendusega on ainult abielu, millesõlmimisel on koostatud perekonnaseisuasutuse abieluakt.
- (3) Abielu sõlmitakse mitte varem kui ühe kuu ja mittehiljem kui kolme kuu möödumisel abiellujate pooltperekonnaseisuasutusele avalduse esitamistest.
- (4) Mõjuvatel põhjustel võib abiellujate soovilperekonnaseisuasutus käesoleva paragrahvi 3. lõikes sätestatudtähtaegu lühendada või pikendada. Tähtaega võib pikendada kunikuue kuuni, arvates avalduse esitamisest.
- (5) Abielu sõlmivad abiellujad isiklikult, üheaegselt kohalolles. Abielu on sõlmitud, kui abiellujad on abieluaktile allakirjutanud.

§ 2. Abielu sõlmimise eeldused

- (1) Abielu sõlmitakse abiellujate ühisel soovil.
- (2) Abielu ei või sõlmida, kui abielluja ei kinnita omaabiellumissoovi või kui abielluja ei ole abiellumisealine või kui ilmnevad käesoleva seaduse paragrahvis 4 nimetatud asjaolud.

§ 3. Abiellumisiga

- (1) Isik on abiellumisealine, kui ta on saanud 18-aastaseks.
- (2) 15-18-aastane alaealine võib abielluda oma vanemate või eestkostja kirjalikul nõusolekul.
- (3) Kui lapsel on üks vanem või teine vanem on teadmatakadunuks või teovõimetuks tunnistatud, samuti kui ühelt vanemalton vanema õigused ära võetud, piisab 15-18-aastase alaealiseabiellumiseks ühe vanema nõusolekust.
- (4) Kui kas või üks vanematest või eestkostja ei annaabiellumiseks nõusolekut, võib kohus anda abiellumisloa ühevanema või eestkostejasutuse avalduse alusel. Kohus annaabiellumisloa, kui abiellumine vastab alaealise huvidele.

§ 4. Abielu sõlmimise takistus

Abielu ei või sõlmida:

- 1) isikute vahel, kellest vähemalt üks on juba abielus;
- 2) otsejoones ülenejate või alanejate sugulaste vahel, vendade ja õdede ning poolvendade ja -õdede, lapsendajate jalapsendatute, samuti sama isiku poolt lapsendatute vahel;

3) isikute vahel, kellest vähemalt üks on tunnistatudteovõimetuks.

2. peatükk

ABIKAASADE ISIKLIKUD ÕIGUSED

§ 5. Perekonnanime valik

Abielu sõlmimisel valivad abikaasad ühiseks perekonnanimeksühe abikaasa perekonnanime või kumbki abikaasa säilitab omaabielueelse perekonnanime või abielueelsele perekonnanimelelisatakse abikaasa soovil teise abikaasa perekonnanimi.

§ 6. Kitsenduste keeld

Abikaasade isiklike õigusi ja vabadusi kitsendavdokokkulepped on tühised.

3. peatükk

ABIKAASADE VARALISED ÕIGUSED

1. jagu. Üldsätted

§ 7. Abikaasade varaliste õiguste alus

Abikaasade varalised õigused määratakse kindlaks seadusesja abieluvaralepinguga, kui see on sõlmitud.

2. jagu. Abieluvaraleping

§ 8. Abieluvaralepingu mõiste

(1) Abieluvaralepinguga võivad abikaasad kindlaks määratavastastikused varalised õigused ja kohustused erinevaltkaesoleva peatüki 3. jaos sätestatust, kui seadusest ei tulene teisiti.

(2) Kui abieluvaralepingut ei ole sõlmitud või kui lepingei hõlma abikaasade kogu vara, kohaldatakse abikaasade vara võiabieluvaralepinguga hõlmamata vara suhtes kaesoleva peatüki 3.jaos sätestatut.

§ 9. Abieluvaralepingu sisu

(1) Abieluvaralepinguga võidakse kindlaks määrata:

- 1) milline enne abiellumist abikaasale kuulunud vara jääbtema lahusvaraks ja milline vara saab abikaasade ühisvaraks;
- 2) milline abielu kestel omandatud või omandatav vara onühisvara ja milline lahusvara;
- 3) kuidas abikaasade ühisvara vallata, kasutada jakäsitada;
- 4) kuidas abikaasade ühisvara jagada;
- 5) abikaasade vastastikused ülalpidamiskohustused abielukestel ja abielu lõppemisel;
- 6) abikaasade muud vastastikused varalised õigused jakohustused, kui see ei ole vastuolus seadusega.

(2) Abieluvaralepinguga ei või:

- 1) lugeda abikaasade ühisvaraks vara, mis abikaasa on kinkevõi pärimise teel omandanud tingimusega, et see kuulub temalelahusvarana;
- 2) jätta abikaasat või lahutatud abikaasat ilma õigusestsaada ülalpidamist kaesoleva seaduse 4. peatükis sätestatudalustel;
- 3) loobuda abikaasade ühisvara jagamise õigusest abielulõppemisel.

§ 10. Abieluvaralepingu sõlmimine

(1) Abieluvaralepingu võib sõlmida enne abiellumist võiabielu kestel.

(2) Poolte kokkuleppel võib abieluvaralepingut muuta võisõlmida uue abieluvaralepingu. Varem sõlmitud abieluvaralepingkehtib muutmata osas, samuti osas, mis ei ole vastuolus hiljemsõlmitud abieluvaralepinguga.

(3) 15 - 18-aastane alaealine võib sõlmida abieluvaralepingu, kui ta on saanud abiellumiseks nõusoleku või loa (paragrahv 3).

(4) Abieluvaraleping tõestatakse notariaalselt.

(5) Enne abiellumist sõlmitud abieluvaralepingust tekivad abikaasade vastastikused õigused ja kohustused abielu sõlmimiseajast.

(6) Abieluvaraleping kantakse abikaasa nõudel abieluvaralepingu registrisse. Abieluvaralepingust tulenevad abikaasa varalised õigused kehtivad kolmandate isikute suhtes, kui abieluvaralepingu kohta on tehtud kanne abieluvaralepinguregistrisse enne kolmanda isiku nõude tekkimist. Abieluvaralepingu registrit peetakse seaduses sätestatud korras.

§ 11. Abieluvaralepingu lõpetamine abielu kestel

(1) Abieluvaraleping lõpetatakse poolte notariaalselt tõestatud kokkuleppel või ühe abikaasa nõudel kohtu poolt.

(2) Abikaasal on õigus nõuda abieluvaralepingu lõpetamist, kui:

1) teine abikaasa on tunnistatud teadmata kadunuks;

2) kohus on välja kuulutanud ühe abikaasa pankroti;

3) teine abikaasa kahjustab oluliselt abikaasade vara võiteeb tegusid, mis võivad abikaasade vara oluliselt kahjustada.

(3) Abieluvaralepingu lõpetamisel lõpevad abieluvaralepingust tulenevad õigused ja kohustused. Abikaasade ühis- ja lahusvara, mille kohta oli sõlmitud abieluvaraleping, määratakse kindlaks ja ühisvara jagatakse vastavalt abieluvaralepingule.

(4) Abieluvaralepingu lõpetamisel poolte kokkuleppel võivad abikaasad kokku leppida, et abieluvaralepingut ei ole tervikunavõti teatud osas sõlmitud.

§ 12. Abieluvaraleping abielu lõppemisel

(1) Abieluvaraleping lõpeb abikaasa surma või abielulahutamisega.

(2) Abieluvaralepingu lõppemisel abikaasa surma korral või abielu lahutamisel lõpevad abieluvaralepingust tulenevad õigused ja kohustused. Abikaasade ühis- ja lahusvara määratakse kindlaks ning ühisvara jagatakse vastavalt abieluvaralepingule.

(3) Kui abieluvaralepingust tuleneb lahutatud abikaasa ülalpidamiskohustus pärast abielu lahutamist, jääb see kohustus pärast abielu lahutamist kestma.

§ 13. Abieluvaralepingu kehtetus

(1) Kui abieluvaraleping on tunnistatud kehtetuks või ontühine tsiviilseadustiku üldosa tehingute kehtetuse kohtakäivate sätete alusel, kohaldatakse abielu kestel omandatud varasuhtes käesoleva peatüki 3. jao sätteid.

(2) Abielu kehtetuks tunnistamisel on abieluvaralepingtühine. Sel juhul kohaldatakse kehtetu abielu kestel omandatud vara suhtes käesoleva seaduse paragrahv 36 3. või 4. lõikes sätestatud.

3. jagu. Ühis- ja lahusvara

§ 14. Ühisvara

(1) Abielu kestel abikaasade omandatud vara on abikaasade ühisvara.

(2) Kohus võib abikaasade ühisvaraks osaliselt võitälilikult tunnistada abikaasa lahusvara, mille väärtus on abielu kestel abikaasade töö või rahaliste kulutuste tulemusel oluliselt suurenenud.

§ 15. Lahusvara

(1) Abikaasa lahusvara on tema omandis enne abiellumistolnud vara, samuti tema poolt abielu kestel kinke või pärimise teel omandatud vara ning vara, mille see abikaasa on omandanud pärast abielusuhete lõppemist.

(2) Abielu kestel omandatud isiklikud tarbeesemed on abikaasa lahusvara.

§ 16. Abikaasade tehingud

Abikaasad võivad omavahel teha tehinguid lahusvaraga, samuti sõlmida ühisvara täieliku või osalise jagamise kokkuleppeid või kokkuleppeid ühisvara või selle osa valdamise, kasutamise ja käsutamise kohta.

§ 17. Ühisvara valdamine, kasutamine, käsutamine

(1) Abikaasadel on võrdne õigus ühisvara vallata, kasutada ja käsutada.

(2) Abikaasad valdavad, kasutavad ja käsutavad ühisvarakokkuleppel. Kokkuleppe puudumisel lahendab vaidluse ühisvaravaldamise või kasutamise üle kohus abikaasa nõudel.

(3) Kui üks abikaasa teeb tehingu abikaasade ühisomandisoleva vallasasja võõrandamiseks, eeldatakse teise abikaasanõusolekut. (õ) 9.04.2007 9:45

(4) Abikaasade ühisomandis olevat registrisse kandmisele kuuluvat vallasasja ei või võõrandada ega pantida teise abikaasakirjaliku nõusolekuta, sõltumata sellest, kumma abikaasa nimel on vallasasi registrisse kantud.

(5) Kui käesoleva peatüki 2. ja 3. jao sätete alusel võib kinnisasja lugeda abikaasade ühisvaraks ja selle omanikuna on kinnistusraamatusse kantud üks abikaasa, kantakse teine abikaasa ühisomanikuna kinnistusraamatusse abikaasade ühise notariaalselt tõestatud avalduse alusel. Kui kinnistusraamatusse omanikunakantud abikaasa keeldub ühise avalduse esitamisest, võib teine abikaasa kohtu korras nõuda enda ühisomanikuks tunnistamist jakinnistusraamatu kande muutmist.

§ 18. Ühisvara jagamine

(1) Abikaasade ühisvara võidakse jagada abielu kestel, abielu lahutamisel või pärast seda.

(2) Kui ühisvara jagamise ajal abikaasade abielusuhet ei ole lõppenud, määratakse ühisvara kindlaks jagamise aja seisuga. Kui ühisvara jagatakse pärast abielusuhete lõppemist, määratakse ühisvara kindlaks abielusuhete lõppemise aja seisuga.

(3) Abikaasad jagavad ühisvara kokkuleppel.

(4) Abikaasade ühisomandis oleva kinnisasja jagamise leping tuleb tõestada notariaalselt.

(5) Vaidluse korral jagab kohus ühisvara ühe või mõlema abikaasa nõudel.

(6) Ühisvara jagamisel jagamata jäänud vara, samuti vara, mida abikaasad omandavad abielu kestel pärast ühisvara jagamist, on abikaasade ühisvara.

§ 19. Osad ühisvara jagamisel

(1) Abikaasade ühisvara jagamisel loetakse nende osadvõrdseks, olenemata sellest, et üks abikaasa ei saanud sissetulekut seoses lapse kasvatamisega või muudel mõjuvatel põhjustel.

(2) Kohus võib kõrvale kalduda abikaasade osade võrdsusest:

1) arvestades lapse või teise abikaasa tähelepanu väärivahuvi;

2) kui üks abikaasa ei ole mõjuvate põhjusteta osalenud omasissetuleku või tööga ühisvara omandamisel;

3) kui ühisvara on omandatud ühe abikaasa lahusvara arvel;

4) kui abikaasa lahusvara väärtus on abielu kestel oluliselt suurenenud teise abikaasa töö, rahaliste kulutuste või abikaasade ühisvara osa arvel.

(3) Abikaasade ühisvara jagamisel määratakse kummalegi abikaasale jääv vara kaasomandi osana, asjadena ning varaliste õiguste ja kohustustena.

(4) Kui ühisvara jagamisel osutub ühele abikaasale jäävavara väärtus suuremaks tema osast ühisvaras, mõistab kohustemalt teisele abikaasale rahalise hüvituse.

§ 20. Vastutus abikaasa kohustuse eest

(1) Oma varalise kohustuse eest vastutab abikaasa omalahusvaraga ja ühisvara selle osaga, mis kuulaks talle ühisvarajagamisel.

(2) Perekonna huvides võetud varalise kohustuse järgivastutavad abikaasad ühisvaraga ja mõlema abikaasa lahusvaraga.

(3) Kui ühe abikaasa kuriteo läbi suurenes abikaasade ühis- või teise abikaasa lahusvara, hüvitatakse kuriteoga tekitatud kahju lisaks käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatule ka teise abikaasa osa arvel ühisvaras, samuti teise abikaasa lahusvaraarvel selle osa ulatuses, mille võrra tema lahusvara kuriteoläbi suurenes.

4. peatükk

ABIKAASA ÜLALPIDAMINE

§ 21. Abikaasa ülalpidamiskohustus

Abikaasa on kohustatud abi vajavat töövõimetut abikaasat, samuti abikaasat raseduse ja lapse hooldamise ajal kuni lapsekolmeaastaseks saamiseni ülal pidama, kui kohustatud abikaasavaraline seisund ülalpidamist võimaldab.

§ 22. Ülalpidamiskohustus pärast abielulahutust

(1) Abivajaval töövõimetul lahutatud abikaasal on õigussaada endiselt abikaasalt ülalpidamist, kui ta invaliidistus või jõudis pensioniikka abielu kestel ja kui kohustatud lahutatud abikaasa varaline seisund ülalpidamist võimaldab.

(2) Lahutatud abikaasal on õigus saada lahutatud abikaasalt ülalpidamist raseduse ja lapse hooldamise ajal kuni lapsekolmeaastaseks saamiseni, kui laps oli eostatud abielu kestel ja kui kohustatud lahutatud abikaasa varaline seisund ülalpidamist võimaldab.

(3) Kui abielu on kestnud vähemalt 25 aastat, on lahutatud abikaasal õigus saada lahutatud abikaasalt ülalpidamist ka siis, kui abivajav abikaasa jõudis pensioniikka või invaliidistuskolme aasta jooksul pärast abielu lahutamist ja kui kohustatud lahutatud abikaasa varaline seisund ülalpidamist võimaldab.

§ 23. Elatise suurus

(1) Kui abikaasa või lahutatud abikaasa ei täida käesolevaseaduse paragrahvides 21 ja 22 sätestatud ülalpidamiskohustust, mõistab kohus elatise abikaasa või lahutatud abikaasa ülalpidamiseks välja igakuise elatusrahana, lähtudes kummagi abikaasa varalisest seisundist ja abivajadusest.

(2) Varalise seisundi või abivajaduse muutumisel võib abikaasa või lahutatud abikaasa nõuda elatise suuruse muutmist või elatise maksmise lõpetamist.

§ 24. Ülalpidamiskohustusest vabastamine

Kohus võib abikaasa vabastada teise abikaasa ülalpidamiskohustusest või piirata seda kohustust tähtajaga:

- 1) kui elatist nõudva abikaasa käitumine abielus olivääritud;
- 2) kui abielu kestis lühikest aega või muul kohtu poolt mõjuvaks tunnistatud põhjusel.

§ 25. Ülalpidamiskohustuse lõppemine

Abikaasa ülalpidamiskohustus lõpeb, kui langevad ära käesoleva seaduse paragrahvides 21 ja 22 sätestatud ülalpidamiskohustuse alused, samuti kui ülalpidamist saavlahutatud abikaasa abiellub uuesti.

5. peatükk

ABIELU LÕPPEMINE

§ 26. Abielu lõppemise alused

Abielu lõpeb abikaasa surmaga või abielu lahutamisega.

§ 27. Abielu lahutamine

Abielu lahutab perekonnaseisuasutus või kohus.

§ 28. Abielu lahutamine perekonnaseisuasutuses

- (1) Perekonnaseisuasutuses lahutatakse abielu abikaasadekokkuleppel nende ühise kirjaliku avalduse alusel, mille abikaasad esitavad isiklikult perekonnaseisuasutusele. Abielulahutatakse mitte varem kui ühe kuu ja mitte hiljem kui kolmekuu möödumisel avalduse esitamisest.
- (2) Kui abikaasa ei saa ühise avalduse esitamiseks isiklikult perekonnaseisuasutusse ilmuda, võib ta esitadanotariaalselt tõestatud eraldi avalduse.
- (3) Perekonnaseisuasutuses lahutatakse abielu ühe abikaasaavalduse alusel, kui teine abikaasa on tunnistanud teadmatakadunuks või teovõimetuks.
- (4) Perekonnaseisuasutuses ei lahutata abielu, kui abikaasasoovib, et koos abielu lahutamise lahendataks lapsesse puutuvvõi ühisvara jagamise puutuv vaidlus või mõistetak väljelaetis.

§ 29. Abielu lahutamine kohtus

- (1) Kohus lahutab abielu abikaasa nõudel, kui abikaasadvaidlevad abielu lahutamise üle või kui abikaasa koos abielulahutamise soovib lahendada käesoleva seaduse paragrahv 28 4.lõikes nimetatud vaidluse.
- (2) Abielu lahutatakse, kui kohus teeb kindlaks, et abielujätkamine on võimatu.
- (3) Abielu lahutamisel lahendab kohus abikaasade nõudellapsesse puutuva vaidluse, vaidluse elatise või ühisvarajagamise üle. Kui kohus ei rahulda abielu lahutamise nõuet, jäetakse nõue lapsesse puutuv, elatise ja ühisvara jagamisevaidluses läbi vaatamata.
- (4) Kui kolmas isik on esitanud nõude ühisvara suhtes, lahendab kohus ühisvara jagamise vaidluse abielulahutusesteraldi menetluses.
- (5) Abielu lahutamise kohtuotsuse ärakirja saadab kohus 10päeva jooksul pärast kohtuotsuse jõustumisperekonnaseisuasutusele, kus abielu on sõlmitud.

§ 30. Abielu lõppemise aeg

Abielu lõpeb:

- 1) abikaasa surma korral - abikaasa surmast;
- 2) abielu lahutamisel perekonnaseisuasutuses - abielulahutusakti koostamisest;
- 3) abielu lahutamisel kohtus - kohtuotsuse jõustumisest.

§ 31. Perekonnanimi pärast abielulahutust

Abiellumisel oma perekonnanime muutnud abikaasa soovilevastavalt jäetakse temale abiellumisel võetud perekonnanimi või antakse tagasi abielueelne perekonnanimi. Perekonnanime muutusmärgitakse kohtuotsuses või abielulahutusaktis.

§ 32. Abielu taastamine

- (1) Surnuks tunnistanud abikaasa tagasitulekul loetakse abielu taastatuks, kui kumbki abikaasa ei ole uuesti abiellunud. Abielu loetakse taastatuks pärast surnuks tunnistamisetühistamise kohtuotsuse jõustumist.
- (2) Teadmata kadunuks tunnistanud abikaasa tagasitulekulvõidakse abielu, mis on lahutatud seoses abikaasa teadmatakadunuks tunnistamisega, taastada, kui kumbki lahutatud abikaasast ei ole uuesti abiellunud. Abielu taastab perekonnaseisuasutus abikaasade avalduse ja teadmata kadunukstunnistamise tühistamise kohtuotsuse alusel. Abielu loetaksetaastatuks abielulahutusmärke tühistamisest abieluaktis.

6. peatükk

ABIELU KEHTETUS

§ 33. Kehtetuks tunnistamise alus

- (1) Kohus tunnistab abielu kehtetuks üksnes siis, kui abielu sõlmides on rikutud käesoleva seaduse paragrahvide 3 ja 4sätteid, samuti kui sõlmiti näilik abielu või kui abielusõlmimise nõusolek saadi abielluja tahte vastaselt pettuse võisunniga.
- (2) Abielu kehtetuks tunnistamise kohtuotsuse ärakirjasaadab kohus 10 päeva jooksul kohtuotsuse jõustumisest perekonnaseisuasutusele, kus abielu on sõlmitud.

§ 34. Abielu kehtetuks tunnistamise nõudeõigus

(1) Abielu kehtetuks tunnistamist võib nõuda:

- 1) alaealine abikaasa, tema vanem või eestkostja, kui abielu on sõlmitud käesoleva seaduse paragrahv 3 säteterikkumisega;
- 2) abikaasa, kui sõlmiti näilik abielu või kui abielusõlmiti käesoleva seaduse paragrahv 4 sätete rikkumisega;
- 3) abikaasa, kelle abielu sõlmimise nõusolek saadi tematahte vastaselt pettuse või sunniga;
- 4) muu isik, kelle õigusi on rikutud käesoleva seaduseparagrahv 4 sätete rikkumisega.

(2) Pettuse või sunni mõjul sõlmitud abielu kehtetukstunnistamise nõude aegumistähtaeg on üks aasta abielusõlmimisest.

§ 35. Abielu kehtetuks tunnistamise välistamine

Kohus võib abielu jätta kehtetuks tunnistamata, kui on äralangenud asjaolud, mis vastavalt käesoleva seaduse paragrahv 331. lõikele on abielu kehtetuks tunnistamise aluseks.

§ 36. Abielu kehtetuks tunnistamise tagajärjed

- (1) Abielu tunnistatakse kehtetuks algusest peale.
- (2) Isikutel, kelle abielu on kehtetuks tunnistatud, ei ole abielust tulenevaid õigusi ja kohustusi teineteise suhtes.
- (3) Kui abielu on tunnistatud kehtetuks, kohaldatakse kehtetu abielu kestel abikaasade poolt ühiselt omandatud varasuhtes kaasomandi sätteid. Kaasomanike osad määrab vaidlusekorral kohus.
- (4) Kui abielu on tunnistatud kehtetuks seetõttu, et üksabielluja varjas teise abielluja eest, et ta on juba abielus, või mõjutas teist abikaasat abielluma pettuse või sunniga, võibkohus temalt välja mõista käesoleva seaduse paragrahvides 21 ja 22 sätestatud alustel elatise temaga kehtetus abielus olnud isikule ning selle isiku nõudel jagada kehtetu abielu kestelomandatud vara käesoleva seaduse 3. peatüki 3. jao sätetealusel.

§ 37. Kehtetust abielust sündinud lapsed

Kehtetuks tunnistatud abielust sündinud lastel on samadõigused ja kohustused kui abielust sündinud lastel.

II osa

PEREKOND

7. peatükk

LASTE PÕLVNEMINE

§ 38. Põlvnemise õiguslik tähendus

- (1) Vanemate ja laste vastastikused õigused ja kohustused tulenevad laste põlvnemisest, mis on tõestatud seadusessätetest korras.
- (2) Laps põlvneb emast, kes on tema sünnitanud.
- (3) Laps põlvneb isast, kes on tema eostanud.
- (4) Selle seaduse tähenduses loetakse lapseks alaealistisikut.

§ 39. Põlvnemine mehest, kes on lapse emaga abielus

- (1) Laps, kes on sündinud või eostatud vanemate abielukestel, loetakse põlvnevaks mehest, kes on lapse emaga abielus.
- (2) Lapse sünniakti kantakse emana isik, kes on lapsesünnitanud, ja isana isik, kes on lapse emaga abielus, ükskõik kumma avalduse alusel.

(3) Kui abielu kestel sündinud või eostatud laps ei põlvnelapse emaga abielus olevast mehest, ei kanta abikaasade ühiselavaldusel lapse emaga abielus olevat meest isana lapsesünniakti.

(4) Laps, kes sündis pärast lapse emaga abielus olnud mehesurma, loetakse eostatuks abielu kestel, kui mehe surma päevastlapse sündimiseni ei ole möödunud üle 10 kuu.

(5) Laps, kes sündis pärast abielu lahutamist või kehtetukstunnistamist, loetakse eostatuks abielu kestel, kui abielulahutamise või kehtetuks tunnistamise päevast lapse sündimiseni ei ole möödunud üle 10 kuu.

(6) Kui mees on andnud kirjaliku nõusoleku abikaasakunstlikuks viljastamiseks, loetakse laps temast põlvnevaks.

§ 40. Kunstliku viljastamise saladus

(1) Kunstliku viljastamise doonoril ei ole õigust nõuda emaega lapse isiku kindlakstegemist ega enda tunnistamist isaks.

(2) Kohus ei tuvasta lapse põlvnemist kunstlikuviljastamise doonorist.

(3) Kunstliku viljastamise korraldanud isikud on kohustatud hoidma kunstliku viljastamise saladust.

§ 41. Põlvnemise kindlakstegemine isast, kes ei ole lapse emaga abielus

(1) Lapse põlvnemine isast, kes ei ole lapse emaga abielus, tehakse kindlaks lapse isa ja ema ühise kirjaliku avaldusealusel, mille nad isiklikult esitavad perekonnaseisuasutusele.

(2) Kui on alust arvata, et käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud ühise avalduse esitamine võib osutada pärast lapsesünni võimatuks või raskeks, võib avalduse esitada naiseraseduse ajal.

(3) Kui vanemad ei saa isiklikult ühist avaldust perekonnaseisuasutusele esitada, võib kumbki esitada notariaalselt tõestatud avalduse.

(4) Isa avalduse alusel tehakse lapse põlvnemine isast kindlaks, kui:

1) lapse ema on surnud;

2) kui lapse ema on tunnistatud teadmata kadunuks võiteovõimetuks;

3) lapse ema asukohta ei ole võimalik kindlaks teha;

4) lapse emalt on vanema õigused ära võetud.

(5) Vanemate ühise või isa avalduse alusel teeb perekonnaseisuasutus sünniakti kande lapse isa kohta.

§ 42. Põlvnemise tuvastamine isast, kes ei ole lapse emaga abielus

(1) Kui lapse vanemad ei ole omavahel abielus ja lapsepõlvnemist ei ole võimalik kindlaks teha, võib põlvnemist isast tuvastada kohtus ema, lapse eestkostja, eestkostetasutuse või isiku nõudel, kes end lapse isaks peab. Kui lapse põlvnemine ei ole tuvastatud enne tema täisealiseks saamist, võib lapsepõlvnemist isast tuvastada üksnes täisealiseks saanud lapsenõudel.

(2) Põlvnemise isast tuvastab kohus asjaolude alusel, mis võimaldavad meest lapse isaks pidada.

(3) Põlvnemise tuvastamise kohtuotsuse ärakirja saadab kohus 10 päeva jooksul kohtuotsuse jõustumisest perekonnaseisuasutusele, kus asub lapse sünniakt.

§ 43. Väljaspool abielu sündinud lapse isa nimekanne

(1) Kui emal, kes ei ole abielus, sünnib laps ja lapsepõlvnemine isast ei ole kindlaks tehtud või tuvastatud käesolevaseaduse paragrahvides 41 ja 42 sätestatud korras, siis lapsesünniakti kandet isa kohta ei tehta. Ema nõudel kantakse sünniakti isa perekonnanimega ema perekonnanime, isa eesnimenaaga nimi ema ütluse kohaselt.

(2) Kui abielu kestel sündinud või eostatud laps ei põlvnelapse emaga abielus olevast mehest ja lapse põlvnemine isast ei ole kindlaks tehtud või tuvastatud käesoleva seaduse paragrahvides 41 ja 42 sätestatud korras, siis lapse sünniakti kandet isa kohta ei tehta. Ema nõudel kantakse sünniakti isaperekonnanimega ema perekonnanime, isa eesnimenaaga nimi ema ütluse kohaselt.

(3) Käesoleva paragrahvi 1. ja 2. lõikes nimetatud alustel tehtud isa nime kanne ei tõenda lapse põlvnemist isast.

§ 44. Vanema kande vaidlustamine

(1) Kohus võib tunnistada lapse sünniaktis vanema kohtatehtud kande ebaõigeks, kui tuvastab, et laps ei põlvne sellestvanemast.

(2) Vanemate kohta tehtud kannet võib kohtus vaidlustada:

1) isik, kes on lapse sünniakti kantud lapse isa või emana;

2) isik, kes nõuab enda vanemaks tunnistamist, juhul kuisünniakti on vanemana kantud teine isik;

3) lapse eestkostja või täisealiseks saanud laps.

(3) Kande ebaõigeks tunnistamise nõude aegumistähtaeg on üks aasta päevast, mil isik sai teada või pidi teada saada kandeebaõigsusest. Kui alaealine sai teada, et ta on ebaõigestisünniakti lapse ema või isana kantud, algab aegumistähtaeg tematäisealiseks saamisest.

(4) Kohus võib tuvastada lapse põlvnemise emast, kuisünniaktis kanne ema kohta puudub või kui kohus tunnistab emakohta tehtud kande ebaõigeks. Emast põlvnemise tuvastamisenõudele kohaldatakse käesoleva paragrahvi 3. lõikes nimetatudaegumistähtaega.

(5) Isik, kes on sünniakti lapse isana kantud tema enda võitema ja lapse ema ühise avalduse alusel, ei või kannetvaidlustada, kui ta avalduse esitamise ajal teadis, et ta ei olelapse isa.

(6) Kumbki abikaasa, kes on andnud kirjaliku nõusolekukunstlikuks viljastamiseks, ei või vaidlustada sünniaktis isakohta tehtud kannet.

§ 45. Väljaspool abielu sündinud lapse õigused jakohustused

Lapsel, kes põlvneb vanematest, kes ei ole omavahelabielus, on samad õigused ja kohustused oma vanemate ja nendesugulaste suhtes kui lapsel, kes põlvneb omavahel abielusolevatest vanematest.

§ 46. Lapse eesnimi

(1) Lapsele pannakse eesnimi vanemate kokkuleppel.

(2) Vanemate kokkuleppe puudumisel otsustabeeskostetasutus, kumma vanema pakutud eesnimi lapsele pannakse.

(3) Lapsele ei või panna eesnime, mis ei ole kooskõlasheade kommete ja tavadega.

(4) Lapsel võib olla mitte enam kui kolm eesnime või ükskahekordne eesnimi.

§ 47. Lapse perekonnanimi

(1) Lapsele antakse vanemate perekonnanimi. Kui vanematel on erinevad perekonnanimed, antakse lapsele vanemate kokkuleppelisa või ema perekonnanimi. Kokkuleppe puudumisel otsustabeeskostetasutus, kumma perekonnanimi lapsele anda.

(2) Lapsele antakse ema perekonnanimi, kui lapse ema ei oleabielus või kui abielu kestel sündinud või eostatud laps ei põlvne lapse emaga abielus olevast mehest ja lapse põlvnemineisast ei ole kindlaks tehtud ega tuvastatud.

§ 48. Lapse perekonnanime muutmine

(1) Vanemate abielu lõppemisel või selle kehtetukstunnistamisel lapse perekonnanime ei muudeta.

(2) Kui vanem, kelle juurde jääb laps, soovib pärast abielulahutamist või abielu kehtetuks tunnistamist või isastpõlvnemise kindlakstegemist või tuvastamist või teise vanemasurma anda lapsele oma perekonnanime, otsustab lapseperekonnanime muutmise eestkostetasutus lapse huvidest lähtudes.

(3) Kui lapse ema, kes ei ole lapse isaga abielus ja isastpõlvnemine ei ole kindlaks tehtud ega tuvastatud, muudab omaperekonnanime ja soovib anda selle nime lapsele, otsustab lapseperekonnanime muutmise eestkostetasutus lapse huvidest lähtudes.

(4) Vähemalt seitsmeaastase lapse perekonnanime võib muutaainult lapse nõusolekul.

8. peatükk

VANEMATE ÕIGUSED JA KOHUSTUSED

§ 49. Vanemate õiguste ja kohustuste võrdsus

Vanematel on oma laste suhtes võrdsed õigused ja kohustused.

§ 50. Vanema õigused ja kohustused

- (1) Vanemal on õigus ja kohustus last kasvatada ja tema eest hoolitseda.
- (2) Vanem on kohustatud oma lapse õigusi ja huve kaitsma. Vanem on lapse seaduslik esindaja. Seadusliku esindajana on vanemal eestkostja volitus.
- (3) Vanemal on õigus tagasi nõuda oma last igalt isikult, kelle juures laps on seadusliku aluseta. Vanemal ei ole õigust last tagasi saada, kui lapse üleandmine on ilmselt vastuolus lapse huvidega.
- (4) Vanem ei või vanema õigusi teostada vastuolus lapse huvidega.

§ 51. Lapse elukoht vanemate lahuselu korral

Kui vanemad elavad lahus, lepivad nad kokku, kumma vanemajuures laps elab. Kokkuleppe puudumisel lahendab vaidluse vanemanõudel kohus.

§ 52. Suhtlemine lapsega

- (1) Lapsest lahus elaval vanemal on õigus lapsega suhelda. Vanem, kelle juures laps on, ei või takistada teist vanemat lapsega suhtlemast.
- (2) Kui vanemad ei ole kokku leppinud, mil viisil lahuselav vanem võtab osa lapse kasvatamisest ja temaga suhtlemisest, lahendab vaidluse eestkostetasutus või vanema nõudel kohus.

§ 53. Lapse äravõtmine vanemalt

- (1) Ühe vanema, eestkostja või eestkostetasutuse nõudel võib kohus otsustada võtta lapse ühelt või mõlemalt vanemalt äravanema õiguste äravõtmiseta, kui last on ohtlik jätta vanemate juurde.
- (2) Kui lapse jätmine vanema juurde ohustab lapse tervist või elu, võib eestkostetasutus lapse vanemalt ära võtta enne kohtuotsust. Sellisel juhul peab eestkostetasutus 10 päevajooksul esitama kohtusse lapse äravõtmise või vanema õiguste äravõtmise nõude.
- (3) Kui lapse äravõtmisel vanemalt jääb laps ilmavanemlikust hoolitsusest, korraldab lapse elu eestkostetasutus.
- (4) Lapse äravõtmise põhjuste äralangemisel võib kohus vanema nõudel otsustada laps tagasi anda.

§ 54. Vanema õiguste äravõtmine

- (1) Ühe vanema, eestkostja või eestkostetasutuse nõudel võib kohus vanema õigused ära võtta, kui vanem:
 - 1) alkohoolsete jookide, narkootiliste või muude uimastavatoimega ainete kuritarvitamise tõttu või muul põhjusel, midagi ei loe mõjuvaks, ei täida oma kohustusi lapse kasvatamisel ja tema eest hoolitsemisel või
 - 2) kuritarvitab vanema õigusi või
 - 3) kohtleb last julmalt või
 - 4) avaldab muul viisil lapsele kahjulikku mõju või
 - 5) ei ole kasvatusasutuses viibiva lapse kasvatamismõjuvate põhjusteta osalenud aasta jooksul.
- (2) Vanema õiguste äravõtmise nõude läbivaatamisel kaasab kohus protsessi eestkostetasutuse arvamuse andmiseks.
- (3) Vanema õiguste äravõtmisel teeb kohus otsuse sellelt vanemalt lapse äravõtmise kohta.
- (4) Kui vanemalt vanema õiguste äravõtmisel jääb laps ilmavanemlikust hoolitsusest, korraldab lapse elu eestkostetasutus.
- (5) Vanema õiguste äravõtmise kohtuotsuse ärakirja saadab kohus 10 päeva jooksul kohtuotsuse jõustumisest perekonnaseisuasutusele, kus lapse sünniakt asub, ja kasvatusasutusele, kus laps asub.

§ 55. Vanema õiguste äravõtmise tagajärjed

- (1) Isik, kellelt on ära võetud vanema õigused, kaotab lapse suhtes kõik õigused.

(2) Eestkosteasutus võib lubada isikule, kellelt on äravõetud vanema õigused, kokkusaamist lapsega, kui see ei avaldalapsole kahjulikku mõju.

(3) Vanema õiguste äravõtmine ei vabasta vanemat lapseülalpidamiskohustusest.

§ 56. Vanema õiguste taastamine

(1) Isiku nõudel, kellelt vanema õigused on ära võetud, võib kohus vanema õigused lapse suhtes taastada, kui see isik on oma eluviisi parandanud ning soovib ja suudab vanema õigusinõuetekohaselt täita.

(2) Vanema õiguste taastamise asja läbivaatamisel kaasabkohus protsessi eestkosteasutuse arvamuse andmiseks.

(3) Vanema õigusi ei taastata, kui laps on lapsendatud.

(4) Vanema õiguste taastamise kohtuotsuse ära kirja saadabkohus 10 päeva jooksul kohtuotsuse jõustumisest perekonnaseisuasutusele, kus lapse sünniakt asub, jakasvatuasutusele, kus laps asub.

§ 57. Lapse äravõtmine võõrasvanemalt või kasuvanemalt

Kohus võib käesoleva seaduse paragrahvides 53 ja 54 sätestatud alustel ja korras võõrasvanemalt (paragrahv 68 lg. 2) või kasuvanemalt (paragrahv 68 lg. 3) lapse ära võtta.

§ 58. Lapse huvide tagamine

Lapsesse puutuva vaidluse läbivaatamisel lähtub eestkosteasutus või kohus lapse huvidest, arvestades vähemalt seitsmeaastase lapse soovi.

§ 59. Eestkosteasutuse arvamus

Lapsesse puutuva vaidluse läbivaatamisel kaasab kohus vajadusel protsessi eestkosteasutuse arvamuse andmiseks.

9. peatükk

ÜLALPIDAMISKOHUSTUSED PEREKONNAS

1. jagu. Vanemate ja laste ülalpidamiskohustused

§ 60. Vanema kohustus last ülal pidada

(1) Vanem on kohustatud ülal pidama oma alaealist last jaabi vajavat töövõimetut täisealiseks saanud last.

(2) Kui laps õpib põhikoolis, gümnaasiumis või kutseõppeasutuses ja jätkab neis õppimist täisealiseks saamiseni, on vanem kohustatud teda õppimise ajal ülal pidama.

§ 61. Elatis lapsele

(1) Kui vanem ei täida lapse ülalpidamiskohustust, mõistabkohus teise vanema, eestkostja või eestkosteasutuse nõudeltmalt välja elatise lapsele nõude esitanud vanema või eestkostja või isiku kasuks, kelle huvides on eestkosteasutusnõude esitanud.

(2) Elatis lapsele määratakse kindlaks igakuise elatusrahana, lähtudes kummagi vanema varalisest seisundist jalapse vajadusest.

(3) Vanema varalise seisundi või lapse vajaduse muutumisel võib kohus huvitatud isiku nõudel elatise suurust muuta.

(4) Igakuine elatusraha ühele lapsele ei või olla väiksem kui veerand Vabariigi Valitsuse kehtestatud kuupalga alammäära.

(5) Kohus võib elatise suurust vähendada alla käesoleva paragrahvi 4. lõikes nimetatud suuruse, kui vanemal on teinelaps, kes elatise väljamõistmisel selles suuruses osutuksvaraliselt vähem kindlustatuks kui elatist saav laps.

(6) Kohus võib jätta elatise välja mõistmata või sellesuurust vähendada alla käesoleva paragrahvi 4. lõikes nimetatud suuruse või elatise maksmise lõpetada, kui:

1) vanem, kellelt elatist nõutakse, on töövõimetu või

2) lapsel on piisav sissetulek või

3) ilmnevad muud kohtu poolt mõjuvaks tunnistatud põhjused.

(7) Kui käesoleva paragrahvi 5. ja 6. lõikes nimetatud asjaolud langevad ära, võib kohus õigustatud isiku nõudelelatise välja mõista või elatist suurendada.

(8) Kaalukatel põhjustel võib kohus mehe, kellest lapseõlvnemise on kohus tuvastanud (paragrahv 42), vabastada kohustusest last ülal pidada.

(9) Kui kummagi vanema juurde jääb nende laps, mõistab kohus elatise lapsele vanemalt, kellel on parem varalines seisund.

§ 62. Elatis kasvatusasutuses viibivale lapsele

Kui vanem ei täida kasvatusasutuses viibiva lapse ülalpidamiskohustust, mõistab kohus kasvatus- või eestkostetasutuse nõudel vanemalt välja elatise lapsele kasvatusasutuse kasuks, kus laps viibib.

§ 63. Elatis täisealiseks saanud lapsele

(1) Elatise käesoleva seaduse paragrahvis 60 nimetatud täisealisele isikule mõistab kohus vanemalt välja selle isikunõudel, lähtudes käesoleva seaduse paragrahvis 61 sätestatust.

(2) Kui pärast vanemalt täisealisele isikule elatise väljamõistmist muutus selle isiku või vanema varaline seisund, võib kohus neist ükskõik kumma nõudel elatise suurust muuta või elatise maksmise lõpetada käesoleva seaduse paragrahvis 61 sätestatud alustel.

§ 64. Täisealiseks saanud lapse kohustus vanemat ülal pidada

(1) Täisealiseks saanud laps on kohustatud ülal pidama oma abi vajavat töövõimetut vanemat.

(2) Kui täisealiseks saanud laps ei täida käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud kohustust, mõistab kohus vanemal nõudel temalt välja vanemale elatise igakuise elatusrahana, lähtudes täisealiseks saanud lapse ja vanema varalisest seisundist ja vanema vajadusest.

(3) Elatise väljamõistmisel arvestab kohus vanema kõikilapsi, kes on saanud täisealiseks, sõltumata sellest, kas vanemesitas elatise nõude neist mitme või kõigi vastu.

(4) Kohus võib jätta elatise käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud isikult välja mõistmata, kui vanem hoidis vanemakohustuste täitmisest kõrvale.

(5) Täisealiseks saanud laps vabaneb vanema ülalpidamiskohustusest, kui vanemalt on vanema õigused äravõetud.

(6) Kui pärast täisealiseks saanud lapselt abivajava töövõimetule vanemale elatise väljamõistmist muutus täisealiseks saanud lapse või vanema varaline seisund, võib kohus neist ükskõik kumma nõudel muuta elatise suurust või elatise maksmise lõpetada. Elatise maksmise võib lõpetada ka käesoleva paragrahvi 1. lõikes sätestatud aluse äralangemisel. 2. jagu. Teiste perekonnaliikmete ülalpidamiskohustused

§ 65. Vanavanema kohustus ülal pidada lapselast

Vanavanemad, kellel varaline seisund seda võimaldab, on kohustatud ülal pidama oma alaealist lapselast, samuti abivajavat töövõimetut täisealist lapselast, kui lapselapsel ei ole vanemaid, abikaasat või täisealiseks saanud last või kui nendel ole võimalik ülalpidamist saada.

§ 66. Lapselapse kohustus ülal pidada vanavanemat

Täisealine lapselaps, kelle varaline seisund seda võimaldab, on kohustatud ülal pidama oma abi vajavat töövõimetut vanavanemat, kui tal ei ole abikaasat või täisealiseks saanud last või kui nendel ei ole võimalik ülalpidamist saada.

§ 67. Venna ja õe ülalpidamiskohustus

Täisealine vend ja õde, kelle varaline seisund seda võimaldab, on kohustatud ülal pidama oma alaealist venda ja õde, kui neil ei ole vanemaid, vanavanemaid või kui nendel ei ole võimalik ülalpidamist saada.

§ 68. Võõrasvanema ja kasuvanema ülalpidamine

(1) Täisealine võõras- või kasulaps on kohustatud ülalpidama abi vajavat töövõimetut võõrasvanemat või kasuvanemat, kes on teda vähemalt 10 aastat kasvatanud ja ülal pidanud, kui võõrasvanemal või kasuvanemal ei ole täisealist töövõimelist last ega abikaasat või kui neil ei ole võimalik ülalpidamist saada.

(2) Võõrasvanem on lapse vanemaga abielus olev isik, kes ei ole selle lapse vanem.

(3) Kasuvanem on isik, kes last tegelikult kasvatab, kuidei ole selle lapse vanem ega võõrasvanem.

§ 69. Elatis teistele perekonnaliikmetele

(1) Kui käesoleva seaduse paragrahvides 65-68 nimetatud isik ei täida teise perekonnaliikme ülalpidamiskohustust, mõistab kohus perekonnaliikme nõudel temalt välja elatiseigakuise elatusrahana, lähtudes kummagi varalisest seisundist ja abi vajadusest.

(2) Kui pärast elatise väljamõistmist muutus elatise maksjavõi saaja varaline seisund või abi vajadus, võib kohus neistükkõik kumma nõudel elatise suurus muuta või elatise maksmiselõpetada.

3. jagu. Elatise väljamõistmine

§ 70. Elatise väljamõistmise kord

Kui isik ei täida ülalpidamiskohustust, mõistab kohuselatise välja alates elatisehagi esitamisest.

§ 71. Võlgnevuse tasumisest vabastamine

Kohus võib elatist maksva isiku nõudel vabastada tätäielikult või osaliselt kohtu poolt väljamõistetud elatisevõlgnevuse tasumisest, kui võlgnevus tekkis selle isiku haigusetõttu või muudel kohtu poolt mõjuvaks tunnistatud asjaoludel ja tema varaline seisund ei võimalda tekkinud võlgnevust tasuda.

§ 72. Tasaarvestuse ja tagasinõudmise lubamatus

(1) Elatis ei kuulu tasaarvestamisele võlgniku vastuhagikatteks.

(2) Väljamakstud elatist ei või tagasi nõuda, välja arvatudjuhul, kui tühistatud kohtulahend põhines hageja esitatudvaleandmetel või võltsitud dokumendil.

10. peatükk

LAPSENDAMINE

§ 73. Lapsendamise sisu

(1) Lapsendamine tekitab lapsendaja ja lapsendatu vahelvanema ja lapse vahelised õigused ja kohustused.

(2) Lapsendamine on tähtajatu ega saa olla seotudtingimusega.

§ 74. Lapsendatav

(1) Lapsendada võib last üksnes lapse huvides.

(2) Täisealist isikut ei või lapsendada.

§ 75. Lapsendaja

(1) Lapsendajaks võib olla vähemalt 25-aastane isik, kes onsuuteline lapsendatavat kasvatama, tema eest hoolitsema ja tedaülal pidama. Kohus võib lubada lapsendajaks olla ka nooremaltäisealisel isikul.

(2) Lapsendaja ei või olla isik:

1) kellelt vanema õigused on ära võetud või kellelt laps onära võetud vanema õigusi ära võtmata;

2) kes on kõrvaldatud eestkostja kohustuste täitmisestõttu, et ta neid kohustusi nõuetekohaselt ei täitnud;

3) kes on tunnistatud teovõimetuks või kelle teovõimet onpiiratud.

(3) Sama last võivad lapsendada ainult omavahel abielusolevad isikud.

§ 76. Lapsendamise otsustamine

(1) Lapsendamise otsustab kohus lapsendada sooviva isikuavalduse alusel. Lapsendamise otsustamisel kaasab kohusprotsessi eestkosteasutuse arvamuse andmiseks.

(2) Lapsendamise otsustamiseks vajalikud andmed kogub javalmistab ette eestkosteasutus kohtu korraldusel.

§ 77. Lapsendamise saladus

(1) Isik, kes teab lapsendamisest, peab hoidma lapsendamisesaladust.

(2) Lapsendamise saladuse hoidmise kohustust rikkunud isikkannab vastutust seaduses sätestatud alustel.

(3) Lapsendamise andmete väljastamise kord kehtestatakse õigusaktiga.

§ 78. Vanemate nõusolek

(1) Last võib lapsendada vanemate kirjalikul nõusolekul. Vanem võib anda eestkosteasutusele nõusoleku lapsendamiseks kasiis, kui lapsendaja isik ei ole teada.

(2) Vanemad võivad lapsendamiseks antud nõusolekust loobuda lapsendamise otsustamiseni.

(3) Last võib lapsendada vanemate nõusolekuta, kui neilt on vanema õigused ära võetud või kui nad on tunnistatud teovõimetuks või teadmata kadunuks.

§ 79. Lapse nõusolek

(1) Vähemalt seitsmeaastast last võib lapsendada temanõusolekul.

(2) Vähemalt seitsmeaastast last võib lapsendada temanõusolekuta, kui laps enne lapsendamist elas lapsendajaperekonnas ega tea, et lapsendaja ei ole tema vanem.

§ 80. Lapsendaja abikaasa nõusolek

(1) Abielus olev isik võib lapsendada üksnes abikaasakirjalikul nõusolekul.

(2) Teise abikaasa nõusolekuta võib lapsendada, kui abikaasade abielusuhted on lõppenud ja nad elavad lahus, samuti kui teine abikaasa on tunnistatud teovõimetuks või teadmata kadunuks.

§ 81. Eestkostja nõusolek

Eestkoste all olevat last võib lapsendada üksnes eestkostjakirjalikul nõusolekul.

§ 82. Lapsendamine isiku poolt, kes ei ela Eestis

Isik, kes ei ela Eestis, võib Eestis elava Eesti kodanikulapsendada üksnes sotsiaalministri nõusolekul.

§ 83. Lapsendamise otsus

(1) Laps loetakse lapsendatuks lapsendamise kohtuotsuse jõustumise päevast.

(2) Lapsendamiseotsuse tegemisel otsustab kohus lapsendatavaees- ja perekonnanime muutmise (paragrahv 85).

(3) Lapsendamise kohtuotsuse ärakirja saadab kohus ühe kuu jooksul kohtuotsuse jõustumisest perekonnaseisuasutusele, kus lapse sünniakt asub.

§ 84. Lapsendaja kandmine sünniakti

Lapsendaja kantakse vanemana lapsendatava sünniakti.

§ 85. Lapsendatava ees- ja perekonnanimi

(1) Lapsendaja soovil antakse lapsele lapsendajaperekonnanimi ja võidakse muuta lapse eesnimi.

(2) Vähemalt seitsmeaastase lapsendatu ees- ja perekonnanime võib muuta tema nõusolekul.

§ 86. Lapsendamise õiguslikud tagajärjed

(1) Lapsendatu ja tema alanejad sugulased loetakse lapsendajate ja nende sugulaste suhtes, samuti lapsendajad ja nende sugulased lapsendatu ja tema alanejate sugulaste suhtes võrdseks sugulastega isiklike ning varaliste õiguste jakohustuste osas.

(2) Lapsendatu kaotab isiklikud ja varalised õigused ning vabaneb kohustustest oma vanema ja tema sugulaste suhtes.

(3) Vanem kaotab isiklikud ja varalised õigused ning vabaneb kohustustest oma lapse suhtes, keda lapsendati, samuti lapsendatu alanejate sugulaste suhtes.

(4) Kui lapse lapsendab mees ja lapsel on ema, kes jääb lapse emaks, või kui lapse lapsendab naine ja lapsel on isa, kes jääb lapse isaks, säilivad lapse ja selle vanema ning temasugulaste vahelised õigused ja kohustused.

§ 87. Lapsendamise kehtetuks tunnistamine ja vanemaõiguste äravõtmine

(1) Kohus võib lapsendamise kehtetuks tunnistada üksnes siis, kui ilmneb, et on rikutud käesoleva seaduse paragrahvides 74-76 ja 78-82 sätestatud tingimusi, samuti kui lapsendamine olinäilik.

(2) Kohus võib lapsendajalt ära võtta vanema õigused käesoleva seaduse paragrahvis 54 sätestatud alustel või lapselapsendajalt ära võtta vanema õiguste äravõtmiseta käesolevaseaduse paragrahvis 53 sätestatud alustel.

(3) Lapsendamise kehtetuks tunnistamisel, lapsendajalt vanema õiguste äravõtmisel ja lapse äravõtmisel lapsendajalt vanema õiguste äravõtmiseta kaasab kohus protsessieestkostetasutuse arvamuse andmiseks.

§ 88. Lapsendamist vaidlustavad isikud

(1) Lapsendamise kehtetuks tunnistamist võivad nõudaisikud, kelle õigusi lapsendamisega rikuti, samuti eestkostetasutus.

(2) Kui lapsendamine toimus vanema või eestkostja seadusesettenähtud nõusolekuta, võib selle alusel lapsendamise kehtetukstunnistamist nõuda ainult see isik, kelle nõusolekuta lapsendamine on toimunud.

(3) Lapsendajalt vanema õiguste äravõtmist või lapse äravõtmist vanema õiguste äravõtmiseta võib nõuda lapse vanem, kelle vanema õigused lapsendamisel säilisid, samuti teinelapsendaja või eestkostetasutus.

§ 89. Täisealiseks saanud lapsendatu lapsendamise kehtetuks tunnistamine

Täisealiseks saanud lapsendatu lapsendamist võib kehtetukstunnistada käesoleva seaduse paragrahvis 87 sätestatud alustel ja üksnes lapsendatu nõudel ning tingimusel, et lapsendamise kehtetuks tunnistamisega on nõus tema vanemad ja lapsendajad.

§ 90. Lapsendamise kehtetuks tunnistamisetagajärjed

(1) Kehtetuks tunnistatud lapsendamine on kehtetu algusest peale.

(2) Lapsendamise kehtetuks tunnistamisel loetakse, et käesoleva seaduse paragrahv 86 2. ja 3. lõikes nimetatud isiklikud ja varalised õigused ja kohustused ei ole lõppenud.

(3) Lapsendamise kehtetuks tunnistamise kohtuotsuse ärakirja saadab kohus 10 päeva jooksul kohtuotsuse jõustumisest perekonnaseisuasutusele, kus asub lapse sünniakt.

§ 91. Lapsendajalt vanema õiguste äravõtmisetagajärjed

(1) Lapsendaja, kellelt on ära võetud vanema õigused, kaotab lapse suhtes kõik õigused. Vanema õiguste äravõtmisel lapsendajalt ei vabasta teda lapse ülalpidamiskohustusest, väljaarvatud juhul, kui taastatakse lapse ja tema vanema vahelised õigused ja kohustused.

(2) Lapsendajalt vanema õiguste äravõtmisel võetakse temalt laps ära.

(3) Lapsendajalt vanema õiguste äravõtmisel otsustab kohus vanema soovil, kas taastada lapse ja vanema vahelised õigused ja kohustused ja kas anda laps vanema kasvatada, arvestades vähemalt seitsmeaastase lapse soovi. Vanema õiguste taastamisel kaotab lapsendatu kõik õigused ja kohustused lapsendaja suhtes.

(4) Kui vanema õigusi ei taastata, korraldab lapse elueestkostetasutus.

(5) Lapsendajalt vanema õiguste äravõtmisel otsustab kohus, kas taastada lapse ees- ja perekonnanimi, arvestades vähemalt seitsmeaastase lapse soovi.

(6) Lapsendajalt vanema õiguste äravõtmise kohtuotsuse ärakirja saadab kohus 10 päeva jooksul kohtuotsuse jõustumisest perekonnaseisuasutusele, kus asub lapse sünniakt.

(7) Lapsendajalt äravõetud vanema õigusi ei taastata.

III osa

EESTKOSTE JA HOOLDUS

11. peatükk

EESTKOSTE

§ 92. Eestkoste sisu

- (1) Eestkoste seatakse lapse kasvatamiseks, tema isiklikeja varaliste õiguste ja huvide kaitseks.
- (2) Eestkoste seatakse lapse üle, kelle vanemad on surnud, tunnistatud teadmata kadunuks või teovõimetuks või kelle vanematelt on vanema õigused ära võetud.
- (3) Eestkoste võidakse seada ka lapse üle, kes on muudelpõhjustel jäänud ilma vanemlikust hoolitsusest.
- (4) Eestkoste seatakse samuti selle isiku varaliste jaisiklike õiguste ning huvide kaitseks, kes on tunnistatud teovõimetuks või kelle teovõimet on piiratud.
- (5) Eestkostet vajava isiku abikaasa, sugulased jahõimlased, samuti kohtunik, politseinik, raviausutuse juht, perekonnaseisuameti ametnik, prokurör või muu ametiisik, kellel on andmeid eestkostet vajava isiku kohta, on kohustatud sellest teatama eestkosteasutusele eestkostet vajava isiku elukohajärgi.

§ 93. Eestkoste seadmine ja korraldamine

- (1) Eestkoste seadmise otsustab kohus eestkosteasutuse avalduse alusel.
- (2) Eestkoste seadmise otsustamiseks vajalikud andmed kogubja valmistab ette eestkosteasutus.
- (3) Eestkostet korraldab eestkosteasutus.

§ 94. Eestkoste seadmise koht

Eestkoste seatakse eestkostet vajava isiku elukoha järgi.

§ 95. Eestkostja

- (1) Eestkostet teostab kohtu poolt määratud eestkostja. Ettepaneku isiku määramiseks eestkostjaks teeb eestkosteasutus.
- (2) Isikut võib eestkostjaks määrata üksnes tema kirjalikul nõusolekul.
- (3) Eestkostja valikul tuleb arvestada isiku omadusi ja võimeid eestkostja kohustuste täitmiseks ning tema suhteid isikuga, kelle üle eestkoste seatakse.
- (4) Eestkostja määramisel arvestatakse vähemalt seitsmeaastase lapse või piiratud teovõimega isiku soovi.
- (5) Kuni eestkostja määramiseni täidab eestkostja ülesandeid eestkosteasutus.

§ 96. Isik, kes ei või olla eestkostja

Eestkostjaks ei või olla:

- 1) alaealine;
- 2) teovõimetu või piiratud teovõimega isik;
- 3) isik, kellelt vanema õigused on ära võetud või kelle laps on ära võetud vanema õiguste äravõtmiseta;
- 4) eestkostja või hooldaja kohustuste täitmisest kõrvaldatud isik;
- 5) isik, kes muul põhjusel ei ole võimeline täitma eestkostja kohustusi.

§ 97. Lapse eestkostja

- (1) Eestkostja on lapse seaduslik esindaja.
- (2) Eestkostja on kohustatud hoolitsema lapse kasvatamise ja ülalpidamise eest.

§ 98. Teovõimetu ja piiratud teovõimega isikueestkostja

- (1) Eestkostja on teovõimetu või piiratud teovõimega isikueestkostja seaduslik esindaja.

(2) Eestkostja on kohustatud hoolitsema teovõimetu ja tema ülalpidamise eest.

§ 99. Tehingute piirangud

(1) Eestkostetasutuse eelneva nõusolekuta ei või eestkostja:

- 1) võõrandada eestkostetava kinnisasju või koormata sedapiiratud asjaõigusega;
- 2) võõrandada eestkostetava vallasasja, millel oneestkostetava jaoks eriline väärtus;
- 3) kinkida eestkostetava vallasasja, välja arvatud tavapärased kingitused;
- 4) pantida eestkostetava vallasasju või võtta eestkostetavanimel varalisi kohustusi;
- 5) võtta eestkostetava nimel laenu ja loobuda võlasissenõudmisest;
- 6) loobuda eestkostetava nimel pärandi vastuvõtmisest.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud tehingutetegemiseks ei või piiratud teovõimega isiku eestkostja andanõusolekut eestkostetasutuse eelneva nõusolekuta.

(3) Eestkostja kohta käesoleva paragrahvi 1. ja 2. lõikessätetatut kohaldatakse ka vanema ja lapse suhtes.

§ 100. Keelatud tehingud

(1) Eestkostja ei või teha tehingut eestkostetavaga, väljaarvatud kinkimine eestkostetavale.

(2) Eestkostja ei või eestkostetava nimel teha tehingut omaabikaasa, alanejate ja ülenejate sugulaste ja õdede javendadega.

(3) Eestkostja ei või esindada eestkostetavat vaidlustesiseenda ja käesoleva paragrahvi 2. lõikes nimetatud isikutega. Sel juhul esindab eestkostetavat eestkostetasutus.

(4) Eestkostja ja eestkostetava kohta käesoleva paragrahvi 1.-3. lõikes sätestatut kohaldatakse ka vanema ja lapse suhtes.

§ 101. Eestkostja aruanne

(1) Eestkostja on kohustatud andma eestkostetasutusele arueestkostja ülesannete täitmise kohta.

(2) Eestkostetava vara valitsemise kohta esitab eestkostja eestkostetasutusele iga-aastase kirjaliku aruande.

(3) Käesoleva paragrahvi 1. ja 2. lõikes sätestatud kohustused ei käi vanemate kohta.

§ 102. Eestkostja volituste lõpetamine

(1) Kui eestkostja jätab oma ülesanded täitmata või eitäida neid nõuetekohaselt, lõpetab kohus eestkostja volitused eestkostetasutuse nõudel.

(2) Eestkostetava huvides võib eestkostetasutus käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud nõude esitamisel kõrvaldada eestkostja oma ülesannete täitmisest, kuni kohus otsustab eestkostja volituste lõpetamise.

§ 103. Eestkoste lõpetamine

(1) Kui langevad ära isiku teovõime tuks tunnistamise, temateovõime piiramise või käesoleva seaduse paragrahv 92 3. lõikes nimetatud alus, on eestkostja kohustatud viivitamata esitamakohtule avalduse täisealise eestkostetava teovõimeliseks tunnistamiseks ja eestkoste lõpetamiseks või vanemlikuhoolitsuse tagasi saanud lapse suhtes eestkoste lõpetamiseks.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud asjaolude ilmnemisel võib eestkostetasutus esitada kohtule avalduse täisealise eestkostetava teovõimeliseks tunnistamiseks jaeestkoste lõpetamiseks või vanemliku hoolitsuse tagasi saanud lapse suhtes eestkoste lõpetamiseks.

§ 104. Eestkoste lõppemine

Eestkoste lõpeb:

- 1) eestkostetava surmaga;

- 2) eestkostetava lapse vanema õiguste taastamisega;
- 3) eestkostetava lapsendamisega;
- 4) alaealise eestkostetava abiellumisega;
- 5) eestkostetava lapse täisealiseks saamisega.

12. peatükk

HOOLDUS

§ 105. Teovõimelise isiku hooldus

- (1) Hoolduse seab eestkosteasutus täisealisele teovõimelisele isikule, kes vaimsete või kehaliste puuete tõttuvajab abi oma õiguste teostamisel ja kohustuste täitmisel.
- (2) Hooldust teostab eestkosteasutuse poolt määratud hooldaja. Hooldus seatakse ja hooldaja määratakse hooldatavanõusolekul.
- (3) Hooldus seatakse mingi toiminguga või teatud toimingute tegemiseks.
- (4) Hooldaja ei ole hooldatava seaduslik esindaja.

§ 106. Hoolduse lõpetamine

Eestkosteasutus lõpetab hoolduse, kui seda soovib hooldatav või kui on ära langenud hoolduse seadmise alus.

IV osa

PEREKONNASEISUAKTID

13. peatükk

ÜLDSÄTTED

§ 107. Perekonnaseisuakt

Perekonnaseisuakt on perekonnaseisuasutuses sünni, surma, abielu sõlmimise, abielu lahutamise ning ees- ja perekonnanimemuutmise kohta koostatud dokument, millega tõendatakse sündi, surma, abielu sõlmimist, abielu lahutamist ja ees- ja perekonnanime muutmist.

§ 108. Perekonnaseisuaakte koostavad asutused

- (1) Perekonnaseisuaakte koostavad perekonnaseisuametid, valla- ja linnavalitsused ja Eesti välisesindused, mida selleseaduse tähenduses loetakse perekonnaseisuasutuseks.
- (2) Perekonnaseisuametid ja Eesti välisesindused koostavad sünni-, surma-, abielu-, abielulahutus- ja nimemuutmisakte, muudavad, parandavad ja tühistavad neid akte, taastavad kadumaläinud perekonnaseisuaakte, hoiavad aktiraamatuid, annavad väljatunnistusi, perekonnaseisuakti ärakirju ja tõendeid.
- (3) Vallavalitsused koostavad sünni- ja surmaakte. Linnavalitsused koostavad sünni- ja surmaakte juhul, kui nende haldamisel oleval territooriumil ei asu perekonnaseisuametit.

§ 109. Perekonnaseisuakti kande alus ja andmed

- (1) Perekonnaseisuakti kande tegemiseks tuleb esitada dokument, mis tõendab perekonnaseisuakti kantavat asjaolu ja avaldaja isikut.
- (2) Perekonnaseisuasutus võib isikult perekonnaseisuaktikande tegemiseks nõuda andmeid, mis tulenevad seadusest, samuti andmeid isiku kodakondsusest ja isikukoodi kohta.
- (3) Perekonnaseisuakti ärakiri väljastatakse üksnes kohtule, prokuratuurile, politseile, perekonnaseisuasutusele, eestkosteasutusele, notarile ja täisealisele isikule, kelle kohta perekonnaseisuakt on koostatud.

§ 110. Kande parandamine ja muutmine

(1) Perekonnaseisuasutus parandab kandes vigu ja teeb neismuudatusi, kui selleks on küllaldane alus ja huvitatud isikutevahel ei ole vaidlust.

(2) Kui perekonnaseisuasutus keeldub kande parandamisest või muutmisest, samuti vaidluse korral asjast huvitatud isikutevahel, otsustab kande parandamise või muutmise kohus huvitatud isiku avalduse alusel.

§ 111. Perekonnaseisuakti tühistamine

(1) Esmase perekonnaseisuakti tühistamise otsustab kohushuvitatud isikute avalduse alusel.

(2) Korduva või taastatud perekonnaseisuakti tühistab perekonnaseisuasutus, kui selleks on küllaldane alus.

§ 112. Eeskirjad ja perekonnaseisutunnistuse vormid

(1) Perekonnaseisuaktide koostamine, muutmine, parandamine, taastamine ja tühistamine toimub Vabariigi Valitsuse kehtestatud eeskirjade alusel ja korras.

(2) Perekonnaseisutunnistuste vormid kehtestab Vabariigi Valitsus.

§ 113. Tunnistus

(1) Tunnistus on dokument, mis sisaldab perekonnaseisuakti andmeid ja tõendab perekonnaseisuakti olemasolu.

(2) Perekonnaseisuakti alusel annab perekonnaseisuasutustunnistuse isikule, kelle kohta perekonnaseisuakt on koostatud, samuti tema esindajale.

(3) Surmaakti alusel annab perekonnaseisuasutus tunnistusesurnu abikaasale, sugulasele või hõimlasele.

14. peatükk

PEREKONNASEISUAKTIDE LIIGID

1. jagu. Sünniakt

§ 114. Sünniakti koostamine

(1) Sünniakt koostatakse perekonnaseisuasutuses vanema elukoha järgi.

(2) Sünniakt koostatakse vanema avalduse alusel. Kui vanem on surnud või ta ei saa avaldust esitada, esitab avalduse vanemasugulane, selle raviasutuse juht, kus laps sündis, või muu isik.

(3) Sünniakt koostatakse ühe kuu jooksul lapse sündimispäevast, leidlapse sünniakt kolme päeva jooksul lapse leidmispäevast, surnult sündinud lapse sünniakt kolme päeva jooksul surnult sündimise päevast.

(4) Leidlapse sünniakti kannet vanemate kohta ei tehta. Leidlapse ees- ja perekonnanime otsustab eestkosteasutus.

2. jagu. Surmaakt

§ 115. Surmaakti koostamine

(1) Surmaakt koostatakse perekonnaseisuasutuses surnud isiku viimase elukoha või surmakoha järgi.

(2) Surma fakti tuvastamise ja isiku surnuks tunnistamiskohtuotsuse alusel koostab surmaakti perekonnaseisuasutus kohtuasukoha järgi.

(3) Surmaakti koostamiseks esitab perekonnaseisuasutusele avalduse surnu abikaasa, sugulane, hõimlane või teine isik, kes elas koos surnud isikuga, nende puudumisel raviasutuse juht, politseinik või muu ametnik.

(4) Surmaakt koostatakse kolme päeva jooksul isikusurma päevast või surnud isiku leidmise päevast.

3. jagu. Abieluakt

§ 116. Abieluakti koostamine

Abieluakti koostab perekonnaseisuasutus, kus abielusõlmiti.

§ 117. Abiellumisavaldus

- (1) Abiellujad esitavad kirjaliku abiellumisavalduse perekonnaseisuasutusele isiklikult.
- (2) Abiellumisavalduses kinnitavad abiellujad omaallkirjaga, et nad soovivad abielluda ja et puuduvad abielusõlmimist takistavad asjaolud ja et nad on teadlikud teineteisetervislikust seisundist.
- (3) Isik, kes oli varem abielus, peab esitama abielulõppemist või abielu kehtetuks tunnistamist tõendava dokumendi.

§ 118. Avaldus abiellumist takistavate asjaolude kohta

Kui enne abielu sõlmimist teatatakse perekonnaseisuasutusele abielu sõlmimist takistavast asjaolust, lükatakse abielu sõlmimine vajaduse korral avalduse kontrollimiseks kuni üheks kuuks edasi.

4. jagu. Abielulahutusakt

§ 119. Abielulahutusakti koostamise koht

Abielulahutusakt koostatakse perekonnaseisuasutuses üheabikaasa elukoha järgi.

§ 120. Abielulahutusakt abikaasade kokkuleppel

- (1) Abielulahutusakt koostatakse mõlema abikaasakohalolekul, kui abielu lahutatakse abikaasade kokkuleppel.
- (2) Abielulahutusakti võib koostada ühe abikaasakohalolekuta, kui ta mõjuvatel põhjustel ei saaperekonnaseisuasutusse ilmuda ja esitatakse tema notariaalselt tõestatud nõusolek abielu lahutamiseks tema kohalolekuta.

§ 121. Abielulahutusakt abikaasa avaldusel

- (1) Kui abielu lahutatakse ühe abikaasa avalduse alusel, koostatakse abielulahutusakt perekonnaseisuasutuses temakohalolekul.
- (2) Abielulahutusakti koostamiseks esitab abikaasakohtuotsuse ärakirja teise abikaasa teadmata kadunuks või teovõimetuks tunnistamise kohta.
- (3) Perekonnaseisuasutus teatab abielu lahutamise teadmata kadunuks või teovõimetuks tunnistatud abikaasaeestkostjale või tema vara hooldajale.

§ 122. Abielueelne perekonnanimi

Abikaasa, kes soovib tagasi saada abielueelset perekonnanime, teatab sellest abielulahutusakti koostamisel. Abielueelse perekonnanime kanne tehakse abielulahutusakti.

5. jagu. Sünniakti muudatused

§ 123. Sünniakti muudatused seoses lapsendamisega

- (1) Seoses lapsendamisega teeb muudatused sünniaktis perekonnaseisuasutus, kus sünniakt asub.
- (2) Seoses lapsendamisega tehakse muudatused lapsesünniakti lapsendamise kohtuotsuse, lapsendaja avalduse ja temaisikut tõendava dokumendi alusel.
- (3) Kui lapsendaja ei esita käesoleva paragrahvi 2. lõikes nimetatud avaldust ühe kuu jooksul lapsendamisest, teeb perekonnaseisuasutus lapse sünniakti muudatuse lapsendamise kohta kohtuotsuse alusel.
- (4) Muudetud sünniakti alusel annab perekonnaseisuasutus välja lapse uue sünnitunnistuse.

§ 124. Lapsendamise andmete tühistamine

- (1) Lapsendamise kehtetuks tunnistamise kohtuotsuse aluselt astab perekonnaseisuasutus lapse sünniaktis kõik andmed, misolid sünniaktis enne lapsendamist.

(2) Kohtuotsuse alusel, millega on lapsendajalt vanemaõigused ära võetud ja vanema õigused taastatud, taastab perekonnaseisuasutus lapse sünniaktis kõik andmed, mis olidselles enne lapsendamist.

§ 125. Sünniakti muudatused seoses põlvnemisega

(1) Seoses isast põlvnemise kindlakstegemisega või põlvnemise tuvastamisega teeb sünniaktis muudatused perekonnaseisuasutus, kus sünniakt asub.

(2) Avalduse käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud muudatuse tegemiseks võib esitada perekonnaseisuasutusele, kus lapse sünniakt asub, või perekonnaseisuasutusele lapse vanemaelukoha järgi, põlvnemise tuvastamisel aga ka tuvastamist nõudnud isiku elukoha järgi.

(3) Pärast lapse sünniaktis muudatuse tegemist antakse välja uus sünnitunnistus.

6. jagu. Nimemuutmisakt

§ 126. Nimemuutmisakti koostamise koht

Isiku nime muutmise akt koostatakse perekonnaseisuasutuses isiku elukoha järgi.

§ 127. Sünniakti muudatused seoses nime muutmisega

(1) Vanema eesnime muutmisel muudetakse lapse sünniaktis vanema eesnimi.

(2) Kui mõlemad vanemad muudavad perekonnanime teiseksühiseks perekonnanimeks, muudetakse lapse sünniaktis lapseperekonnanimi.

(3) Ühe vanema perekonnanime muutmisel otsustavad vanemad, kumma perekonnanimi jääb lapsele.

§ 128. Nimemuutmistunnistus

(1) Kui seoses nime muutmisega tehakse muudatusi varem koostatud perekonnaseisuaktides, tühistab perekonnaseisuasutus varem välja antud tunnistuse ja annab välja uue tunnistuse.

(2) Nime muutnud isiku isikut tõendavasse dokumenti teeb perekonnaseisuasutus märke, et seoses nime muutmisega tuleb isikut tõendav dokument ümber vahetada.

V osa

RAKENDUSSÄTTED

§ 129. Seaduse jõustumine

Perekonnaseadus jõustub 1995. aasta 1. jaanuaril.

§ 130. Seaduse kohaldamine

(1) Perekonnaseadusel ei ole tagasiulatuvat jõudu, kuid rakendussätetest ei tulene teisiti.

(2) Enne selle seaduse jõustumist tekkinud ja sel päevalkestvatele perekonnaõigussuhetele kohaldatakse perekonnaseadusesätteid, kui rakendussätetest ei tulene teisiti.

§ 131. Abieluvaraleping

Abieluvaralepingu võib sõlmida ka vara suhtes, mis on omandatud enne selle seaduse jõustumist.

§ 132. Vara jagamine

Lahusvara määratakse kindlaks ja ühisvara jagatakse perekonnaseaduse sätete kohaselt ka siis, kui see oli omandatud enne selle seaduse jõustumist.

§ 133. Vastutus abikaasa kohustuse eest

Käesoleva seaduse paragrahv 20 sätteid kohaldatakse ka varasuhtes, mis on soetatud enne selle seaduse jõustumist.

§ 134. Abielu lõppemise aeg

Kui kohtuotsus abielu lahutamiseks on tehtud enne selleseaduse jõustumist, lõpeb abielu abielulahutusregistreerimisega perekonnaseisuasutuses.

§ 135. Isast põlvnemise tuvastamine

(1) Pärast selle seaduse jõustumist tuvastab kohus isastpõlvnemist käesoleva seaduse paragrahv 42 sätete kohaselt kajuhul, kui laps on sündinud või eostatud enne selle seaduse jõustumist.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes sätestatud ei kohaldata, kui jõustunud kohtuotsusega on enne selle seaduse jõustumist isaduse tuvastamise nõue jätetud rahuldamata.

§ 136. Alimendid (elatis)

(1) Enne selle seaduse jõustumist kohtuotsusegaväljamõistetud alimente (elatis) nõutakse sisse kohtuotsusesmärgitud suuruses.

(2) Huvitatud isiku nõudel võib kohus muuta alimendide (elatis) suurst ja elatise välja mõista käesoleva seadusesätete alusel nõude esitamise alates.

(3) Käesoleva seaduse paragrahv 71 sätet kohaldatakse ka enne selle seaduse jõustumist tekkinud alimendide (elatis) võlgnevuse suhtes.

§ 137. Abielu ja lapsendamise kehtetus

Abielu kehtetuks tunnistamine ja lapsendamise kehtetukstunnistamine toimub perekonnaseaduse sätete kohaselt ka siis, kui abielu on sõlmitud või lapsendamine toimunud enne selleseaduse jõustumist.

§ 138. Kiriklik abielu

Kiriklik abielu loetakse kehtivaks, kui see on sõlmitud abielu sõlmimise ajal Eestis kehtinud seaduse kohaselt.

§ 139. Hagi aegumine

(1) Kui enne selle seaduse jõustumist kehtinud hagiaegumistähtaeg on seaduse jõustumise ajaks möödunud, kohaldatakse varem kehtinud aegumistähtaega.

(2) Kui enne selle seaduse jõustumist kehtinud hagiaegumistähtaeg ei ole seaduse jõustumise ajaks möödunud ja käesolevas seaduses sätestatakse pikem aegumistähtaeg, kohaldatakse pikemat aegumistähtaega.

(3) Kui enne selle seaduse jõustumist kehtinud seadusekohaselt hagi aegumist ei kohaldata, kuid käesolevas seaduses on see ette nähtud või selles kehtestatud varasema aegumistähtajast lühem aegumistähtaeg, kohaldatakse käesolevas seaduses sätestatud aegumistähtaega, arvutades selle algust seaduse jõustumisest.

§ 140. Nime muutmine

(1) Nime muutmisel kohaldatakse Eesti Vabariigi riigivanema 1934. aasta 22. oktoobri dekreediga kehtestatud perekonnanimedekorraldamise seaduse (RT 1934, 91, 735) sätteid, välja arvatud 1. ja 3. peatükk ning paragrahv 8 1. lõige, paragrahv 10 1. lõike punkt 3 ja 4 ja 2. lõige, paragrahv 12, paragrahv 13, paragrahv 14 2. lõige, paragrahv 16 ning paragrahv 25 1. lõige.

(2) Kuni nimeseaduse kehtestamiseni otsustab Eesti kodanikunime muutmise Riigi Perekonnaseisuameti peadirektor, kellel on käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud seadusegasiseministrile antud pädevus. Samas korras muudetakse Eestis alalist elukohta omava isiku nime, kes ei ole teise riigi kodanik.

§ 141. Õigusvastaselt võõrandatud vara

Abielu kestel abikaasale tagastatud või asendatud õigusvastaselt võõrandatud vara või selle vara eest makstav hüvitus (kompensatsioon) on abikaasa lahusvara, kui seadusest eitulene teisiti.

§ 142. Varasemate õigusaktide kehtetukstunnistamine

Tunnistatakse kehtetuks:

1) Eesti NSV seadus "Eesti NSV abielu- ja perekonnakoodeksikinnitamise kohta" (ENSV Teataja 1969, 31, 316);

2) Eesti NSV abielu- ja perekonnakoodeks (ENSV Teataja 1969, 31, lisa; 1971, 35, 384; 1972, 40, 433; 1975, 44, 514; 1976, 21, 200; 1980, 12, 172; 1980, 31, 491; 1984, 31, 375; 1985, 17, 295; 1985, 31, 484; 1987, 4, 38; 1988, 6, 68; RT 1992, 11, 168);

3) Eesti NSV ÜN Presiidiumi seadlus ""Eesti NSV abielu- ja perekonnakoodeksi" ellurakendamise korra kohta" (ENSV Teataja 1969, 50, 499; 1980, 12, 172).

Riigikogu esimees Ülo NUGIS

Õiend

Lugeda RT I 1994, 75, 1326 avaldatud perekonnaseaduse § 17 lõikes 3 sõna «vallaasi» asemel õigeks sõna «vallasasi». Alus: Riigi Teataja seaduse § 17 lõige 3 ja lõike 31 punkt 2 ning Riigikogu õiguskomisjoni 22.03.2007 taotlus nr 2-8/184.